

Beslutningsforslag nr. B 77. Fremsat den 10. december 1996 af Anne Baastrup (SF), Aage Frandsen (SF) og Steen Gade (SF)

Forslag til folketingsbeslutning om arbejdsmiljøundervisning og -uddannelse

Folketinget opfordrer regeringen til at fremsætte forslag vedrørende arbejdsmiljøundervisning og arbejdsmiljøuddannelse efter følgende principper:

1. Arbejdsmiljøundervisning i skole- og faguddannelser

I alle skole- og faguddannelser skal indarbejdes en relevant, obligatorisk arbejdsmiljøundervisning.

2. Virksomhedsrettet arbejdsmiljøuddannelse

Den virksomhedsrettede arbejdsmiljøuddannelse styrkes på følgende områder:

Den nuværende 32 timers § 9-sikkerhedsuddannelse for medlemmer af sikkerhedsgruppen

udvides til 40 timer og udstrækkes til at omfatte alle områder, således at henholdsvis selvstudium og 16-timers-kurser afskaffes inden for bl.a. administration og butik.

Der etableres et obligatorisk brancherettet overbygningskursus til § 9-uddannelsen.

Endvidere indføres der en obligatorisk grunduddannelse for virksomhedernes sikkerhedsledere.

Som betingelse for at måtte beskæftige ansatte skal alle ledere i momsregistrerede virksomheder have gennemgået en af Arbejdstilsynet fastsat uddannelse i arbejdsmiljøledelse.

3. Uddannelse af arbejdsmiljøprofessionelle

Der oprettes en skole til uddannelse af arbejdsmiljøprofessionelle.

Bemærkninger til forslaget

I regeringens handlingsprogram »Rent arbejdsmiljø inden år 2005« står der i afsnittet Uddannelse og information bl.a.:

»Regeringen lægger vægt på, at den brede opbakning i arbejdsmiljøarbejdet i de kommende år yderligere styrkes. Ud fra en vurdering af niveauet af undervisningen i arbejdsmiljø skal der gøres en ekstra indsats på alle niveauer for at udvikle og udbygge undervisningen i arbejdsmiljø. I den forbindelse understreges behovet for en yderligere prioritering af arbejdsmiljøundervisningen på de højere læreanstalter – ikke mindst på de teknisk orienterede læreanstalter.

Særligt bør der dog sættes ind på en styrkelse af uddannelse af børn og unge, så børn og unge på et tidligt tidspunkt rustes til deres møde med eventuelle arbejdsmiljøproblemer i fritidsjob og senere hen på arbejdsmarkedet.«

SF er enig i regeringens målsætning på dette område. Fornyelse inden for uddannelserne er erfaringsmæssigt en træg proces. Derfor haster det med at komme i gang, for at uddannelsesinitiativer kan komme til at spille en aktiv rolle i virkeliggørelsen af regeringens handlingsprogram.

Arbejdsmiljøindsatsen kan ikke køres af eksperter, ledere og medarbejderrepræsentanter alene. De bliver isolerede, hvis ikke alle har viden og muligheder for at være med. Med en udvikling, hvor uddelegering af ansvar på arbejdspladserne er stigende, bliver det mere og mere afgørende, at den enkelte er arbejdsmiljøbevidst.

I mange uddannelser af faglærte og specialarbejdere er undervisningen i arbejdsmiljø valgfri, og undervisningsmaterialet er ofte ikke ajourført.

I dag er arbejdsmiljøundervisning helt eller delvis fraværende ved alle højere uddannelser, f.eks. ved uddannelsen af ingeniører og arkitekter, faggrupper, der i deres kommende erhverv typisk får stor indflydelse på udformning af arbejdspladser.

Styrkelsen af arbejdsmiljøundervisningen bør bl.a. ske ved, at relevant arbejdsmiljøundervisning gøres obligatorisk i alle uddannelser og efteruddannelser, og at lærerne får den nødvendige efteruddannelse.

SF finder ikke, at f.eks. Undervisningsministeriets læseplan 1995 vedrørende arbejdskendskab er et eksempel på relevant arbejdsmiljøundervisning.

Ministeriets forståelse af emnet arbejdsmiljø afspejles i placeringen under afsnittet Miljø og ressourcer, hvor emnet er omtalt med følgende 2 pinde:

- sikkerhed på arbejdspladsen
- offentlige arbejdsmiljøindsatser

Derudover nævnes det, at »reglerne, der gælder for et godt arbejdsmiljø, skal gennemgås«.

Relevant arbejdsmiljøundervisning i folkeskolen og på gymnasier/hf bør bl.a. omfatte området fritidsjob, som foreslået i regeringens handlingsprogram, samt elevernes (og måske lærernes og andre ansattes) arbejdsmiljøforhold på skolen, ligesom undervisningen bør bibringe eleverne et realistisk billede af arbejdsmiljøforholdene på arbejdsmarkedet i øvrigt.

Af SIO-perspektivudvalgets anbefalinger pkt. 3 og 13, som er tiltrådt i regeringens handlingsprogram »Rent arbejdsmiljø inden år 2005« fremgår det bl.a.:

»De overordnede principper for uddannelse af sikkerhedsorganisationens medlemmer anbefales ændret og udviklet således, at uddannelse i højere grad tilpasses de arbejdsmiljømæssige forhold, der er inden for de enkelte brancher og sektorer, og således at uddannelsen har som målsætning at styrke sikkerheds- og sundhedsfunktion.

Sikkerhedsorganisationen inddrages i og samarbejder med virksomhedens ledelse om at opfylde kravet om vurdering af sikkerheds- og sundhedsforholdene på virksomheden, jf. Arbejdsministeriets bekendtgørelse om arbejdets udførelse, § 4.«

SF er enig i regeringens målsætning på dette område. Virksomhedernes sikkerhedsorganisation er efter SF's opfattelse både det mest centrale og det svageste led i arbejdsmiljøapparatet og derfor det sted, hvor det umiddelbart vil have den største effekt at sætte ind, også med øget uddannelse.

Vedrørende de nuværende § 9-kurser er det helt uholdbart, at sikkerhedsrepræsentanterne inden for f.eks. administration og butik er henvist til henholdsvis selvstudium og 16-timers-kurser. Desuden er der

især mange arbejdsledere, der helt »sniger« sig uden om § 9-uddannelsen, hvorfor kontrollen bør styrkes.

Det er almindeligt kendt, at en § 9-uddannelse af 4 dages varighed ikke er tilstrækkelig, når der skal udføres mere omfattende forebyggelsesarbejde. Derfor bør der snarest oprettes en overbygningsuddannelse.

Når regeringen i sit handlingsprogram peger på arbejdspladsvurderingen som det centrale værktøj for sikkerhedsorganisationen, bør overbygningen på § 9-uddannelsen samtidig rettes herimod.

Endvidere er det uholdbart, at der ikke er noget krav om obligatorisk grunduddannelse af virksomhedernes sikkerhedsledere. På trods af at sikkerhedslederen er den centrale person i virksomhedernes arbejdsmiljøindsats, anvendes sikkerhedslederjobbet ofte som retrætejob for ledere, der kun er selvlærte i arbejdsmiljø.

Mange arbejdsmiljøtiltag i virksomhederne strander på, at ledelsen ikke har forstand på arbejdsmiljø. Også hvor viljen er til stede, mangler der oftest indsigt af virksomhedens beslutningstagere. Dette understøttes af en offentliggjort undersøgelse fra Miljøministeriet, hvoraf det fremgår, at over 70 pct. af virksomhederne gerne vil lave en mere grøn produktion, men de har ikke erfaring og uddannelse til at gennemføre ændringerne.

Derfor foreslås det, at der ved lov indføres et »Grønt kort« inden for arbejdsmiljøledelse som betingelse for at kunne beskæftige ansatte. Dette grønne kort skal erhverves af alle chefer og ledere i momsregistrerede virksomheder. Arbejdstilsynet skal udarbejde retningslinjerne herfor i samarbejde med øvrige relevante myndigheder.

Det foreslås, at der udarbejdes en branchevis tidsplan for uddannelsens ikrafttræden.

SF foreslår, at uddannelserne placeres på forskellige fag- og erhvervsskoler landet over. Med fag- og erhvervsskoler tænkes f.eks. på tekniske skoler og skoler for videregående uddannelser. Dette kunne samtidig styrke det faglige miljø omkring sikkerhed og sundhed på de pågældende skoler.

Efter SF's opfattelse er geografisk nærhed væsentlig for kursusdeltagelsen, hvilket kun vanskeligt kan opfyldes med forslaget om partsstyret efteruddannelse som foreslået i SIO-perspektivudvalget anbefalinger. Ligeledes vil det kunne tilgodese uddannelsesbehovet for mange faggrupper, som ikke selv magter at etablere sådanne uddannelser.

Uddannelsen kan modulopbygges som foreslået i regeringens handlingsprogram, og forskellige skoler kunne også specialisere sig og udbyde efteruddannelseskurser.

I regeringens handlingsprogram »Rent arbejdsmiljø inden år 2005« fremgår det af afsnittet om Arbejdstilsynets samarbejde med virksomhederne, bilag 5 – BST-perspektivudvalgets anbefalinger – samt afsnittet »Initiativer fra organisationernes side« bl.a.:

»Målet er, at Arbejdstilsynets medarbejdere har et højt fagligt niveau og bred viden om arbejdsmiljøets mangeartede problemfelter. Endelig skal uddannelsesindsatsen sikre et højt serviceniveau i forhold til virksomhederne.

BST-enhederne bør sikre, at der fortsat afsættes ressourcer til personalets løbende udvikling af BST-faglige kvalifikationer. Personalet bør have den nødvendige efteruddannelse.

Det moderne trepartssamarbejde kan også omfatte initiativer fra arbejdsmarkedens parter, herunder aftale mellem arbejdsgiver- og lønmodtagerorganisationer med henblik på en supplerende, særlig indsats på arbejdsmiljøområdet.«

SF er enig i regeringens målsætning på dette område.

Uddannelsen i arbejdsmiljø består i dag hovedsagelig af »learning by doing« og temadage samt korte kurser, som afholdes mange forskellige steder. Men typisk afholder Arbejdstilsynet, BST og organisationerne uddannelser hver for sig på trods af næsten ens faglige behov.

Med planerne om en mere ambitiøs indsats på arbejdsmiljøområdet er tiden inde til at lave en grundlæggende uddannelse i arbejdsmiljø.

Der er brug for en egentlig arbejdsmiljøskole for dem, der arbejder professionelt med arbejdsmiljø, bl.a. ansatte i BST, Arbejdstilsynet, virksomhedernes sikkerhedsledere og organisationernes arbejdsmiljøkonsulenter. Med den øgede rolle, som organisationerne er tiltænkt i arbejdsmiljøindsatsen, må der bl.a. her været et stort udækket uddannelsesbehov.

Arbejdsmiljøuddannelsen er tænkt som en flerårig grunduddannelse, hvor der som adgangsbetingelse stilles krav om erhvervs erfaring i f.eks. 5 år, samt et udbud af efteruddannelseskurser.

I SIO-perspektivudvalgets anbefalinger pkt. 13, som er tiltrådt i regeringens handlingsprogram »Rent arbejdsmiljø inden år 2005« fremgår det bl.a.:

»Vedrørende uddannelse af sikkerhedsorganisationens medlemmer: Det forventes, at denne omlægning kan ske, uden at den samlede økonomiske ramme vil ændres væsentligt.«

At tro, at den nuværende § 9-uddannelse kan omlægges med henblik på at løfte nye store opgaver og få store resultater uden at investere yderligere økonomisk heri, er enten totalt naivt eller udtryk for, at man

ikke mener det, man skriver. Selvfølgelig vil en tidsvarende arbejdsmiljøuddannelse, også for virksomhedernes sikkerhedsorganisation, koste penge. Men der skal ikke forebygges mange arbejdsskader, før in-

vesteringen har tjent sig ind. Forebyggelse af bare én kronisk rygsjade kan finansiere adskillige arbejdsmiljøkurser.

Skriftlig fremsættelse

Anne Baastrup (SF):

Som ordfører for forslagsstillerne tillader jeg mig herved at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om arbejdsmiljøundervisning og -uddannelse.

(Beslutningsforslag nr. B 77).

Jeg henviser i øvrigt til de bemærkninger, der ledsager forslaget, og anbefaler det til Tingets velvillige behandling.